

הוא אומר, מה העדות וכו', מה חכמה יש בזה ששואל מה העדות, אך בזה הראה החכמה, במה ששואל את עצמו. ואני דיקדקתי זאת מגמרא (פסחים קטז.), באם יש לו בן, הבן שואל את אביו, ובאם לאו אשתו שואלתו, ואם לאו הוא שואל את עצמו, רואים אנו שאדם צריך לשאול את עצמו. וסיפר מעשה: דאחר פשיסחא, בתחילת ההנהגה בטאמעשוב, היה חסיד אחד ר' יונתן קאלישער, שחזר משם דרך אלכסנדר, ובא לביתי, שאלתי לו, מה נשמע בטאמעשוב, השיב לי רוצח הוא, אמרתי לו מה אתה אומר, השיב לי, אין הוא רוצח, החסידים הם רוצחים, שאלתי לו כמה הם רוצחים, אמר לי כך, אתה שואל לי "איבער", גם אתה טאמעשובער, וסגר הדלת, ולא רצה עוד לספר עמי יותר. אחר כך בעת בואי לטאמעשוב, סיפרתי זאת לפניו זצ"ל, אמר לי "אַטאמעשובער פרעגט זיך טאקי איבער", אחר כך כשבאתי לביתי, בעת שהלכתי לסעוד, התחלתי לחשוב, למה לי ליטול ידי לאכילה, מה יהיה באם לא אטול ידי, ומה הוא, באם לא אעשה ברכה על אכילה, למה לי לעשות ברכה, עמדתי כך לערך שתי שעות, חמותי אמרה לי, למה אין אתה הולך לאכול, ואני שתקתי. אחר כך שאגתי בקול רם על נטילת ידים, אשר מאז, לא עשיתי עוד ברכה כמוהו.

וחוקרים את עצמם היטב, באיזה דרך הם עומדים ויעשו תשובה גמורה ומזה היה להם כל הנ"ל, וזה לימוד גדול לכל ישראל וד"ק.

טעם למה קורין לאותו שבת, שבת הגדול. מצורע בנוטריקון מוציא רע, שאין הפה נקי. המדרש (תנחומא, מצורע) הביא, שלשון הרע גדול מעבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים, כי אצל שלשת הדברים הללו כתיב גדול, אצל קין כתיב (בראשית ד, יג), גדול עוני מנשוא, ואצל יוסף כתיב (שם לט, ט), ואיך אעשה הרעה הגדולה וגו', ובעבודה זרה כתיב (שמות לב, לא), אנא חטא וגו' חטאה גדולה וגו', ואצל לשון הרע כתיב (תהילים יב, ד), לשון מדברת גדולות. "גוטע יודען" אומרים, פסח נוטריקון פה סח, כי אז סח מענין יציאת מצרים ועל ידי זה הפה אז נקי ובזה הוא מתקן הפה אשר דיבר לשון הרע, שלא יהיה עוד לשון מדברת גדולות, לכן נקרא שבת הגדול.

שואלין ודורשין, הובא בגמרא (פסחים ו.), ר' אליעזר אומר שתי שבתות, הכוונה שבת תשובה ושבת הגדול. הרבי ר' בונם זצ"ל אמר שואלין ודורשין, צריך לשאול את עצמו. והוקשה לו, על חכם מה

חג הפסח

רגע בלא עסק, ובאם לאו יכולה להחמיץ. בן צריך אדם להתעסק תמיד, שלא יהיה יכול היצר הרע לגשת אליו.

מצה הוא לשון ריב, להראות שאדם צריך לריב עם עצמו. וכמו מצה שאין לה רק קמח ומים וצריכה גם התעסקות, שאין

כך, מה העבודה הזאת, פירוש כמה קשה העבודה הזאת לכם, ואנו גרועים ביותר שחטאנו ואיך אנו יכולים לילך לעבודת ד', ובאמת זה היה עיקר יציאת מצרים שהיינו במדריגה התחתונה מאוד, שאם לא היינו נגאלים בזה הרגע היינו נשקעים ח"ו בני שערי טומאה, אם כן אדרבה זה הוא עיקר הנס שאנחנו בעצמנו לא היינו ראויים כלל לזה הגאולה, ואף על פי כן, בשביל רחמי הגדולים הוציא אותנו משפלותנו וקרבתנו אליו ואם כן, אם זה שאל כך הנה כפר בעיקר יציאת מצרים ועל זה צריך להקחות את שינוי בשביל שכפר.

לך כי לך, לך אף לך. יש להבין א. למה אומר אף לך הא מקודם אמר כי לך ודי בזה. ב. כי לך משמע רק לך, ואחר כך אומר אף לך משמע גם לך וזה משמע היפוך מקודם. אכן שלמה המלך ע"ה אמר (קהלת ב, ט), אף חכמתי עמדה לי, תורה שלמדתי באף (עי' קהלת רבה פרשה ב'), כי נצרך ללמוד באף, ברוגז עם מאמץ. אצל הבעש"ט אמר אחד לפיכך אנחנו חייבים בכ"ף רפה ובנחת, אמר לו הבעש"ט למה אתה אומר לפיכך כך בנחת ובשתיקה, וכי אין אתה יכול לומר לפיכך בכ"ף דגושה. זאת הכוונה לך אף לך, לך צריך אדם ללמוד באף ברוגז עם מאמץ. הזוה"ק (בתיקוני זהר תיקונא י') אומר אורייתא בלא דחילו ורחימו לא פרחת לעילא.

לך כי לך, לך אף לך. ההתחלה והסוף הכל שלך דלעתיד יהיה ביטול לגמרי. הגם שבאמצע נדמה לאדם שיש משהו שלו, גם זה שלך.

בהגדה מעשה בר' אליעזר ור' יהושע וכו' שהיו מסובין בבני ברק והיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה, עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם רבותינו הגיע זמן קריאת שמע של שחרית. מספרים לשון ספיר, כלומר, בירור והדבר מאיר ומצהיר כאור, וזה שהיו מספרים ביציאת מצרים, כלומר היו מבררין את הדבר כל כך, היינו היחוד של הקב"ה עד שהיו מגיעים להיחוד האמיתי וזה עד שבאו תלמידיהם ואמרו רבותינו הגיע זמן קריאת שמע של שחרית, כלומר גם הם הגיעו להיחוד האמיתי שזה קריאת שמע, בירור אחדותו יתברך שמו. וזה הפירוש אפילו כולנו חכמים וכו' וכל המרבה וכו', דכיון שזה בירור היחוד, אם כן אין חילוק אם הוא חכם וכו' דאין לזה שיעור.

בהגדה אמאי כתיב והיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה ולא נמצא שהיו אוכלין, אמנם מכיון שהכל הוא מצוה וזה זכו על ידי זכירת יציאת מצרים בכל יום, וזהו גופא סיפור יציאת מצרים, חייב אדם לראות את עצמו כאלו היום יצא ממצרים, פירוש, בכל יום צריך האדם לחשוב כאלו היום יצא מחלאתו וממעשיו הרעים, ונשאר היום נקי מאוד ויפסיד אם יקלקל מעט. כשהאדם קם בבוקר צריך לידע למה קם ואמאי קם, ומפני מה קם, ומה שעשה ומה שצריך לעשות ואמאי נתנו לו הנשמה.

בהגדה על שאלת הרשע, מפני מה נקרא רשע בשביל השאלה הזאת. דהנה שאלת הרשע משום שמיאש את עצמו לאמר

ובסוכות גם כן אמונה, צילא דמהמנותא כמו שאומרים כי למי שקר צריך חום בפנימיות ובחיצוניות, כמו כשיצאו ממצרים ניתן להם חום בפנימיות שהוא אכילת מצה להתחמם באמונה ואחר כך בסוכות בחמימות בחיצוניות, ואיתקש סוכות לחג הפסח וגם סוכות הוא כח המצוה ביום ולילה וכתוב והגית בו יומם ולילה שהוא כח התורה. (ליקוטים)

לך אף לך וכו'. היינו ישראל דבוקים בה, הוא לך, ו"אף" דהיינו חרון אף וכעס הוא גם לך, וגם אחריו נשארים ישראל לך ודבוקים בך, שכן מאמינים שהכל לטובה. (שפתי צדיק, זכותא דאברהם)

(אמר:) בטח בה' ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה, העיקר הוא אמונה, ובפסח מרעה האדם את עצמו על כל השנה,

שביעי של פסח

אין לו קשר בקצהו אין התפירה יכולה להתקיים. כמו כן צריך האדם לקשור את ימי החג שעברו, לעשות להם חיזוק וקיום שלא יתפרדו מעליו. (שיח שרפי קודש)

למה עושין בחוץ לארץ יום נוסף אחרון של פסח, כי בארץ ישראל יש קדושה גדולה וביכולת להיות נקשר לחג בשבעה ימים, אבל בחוץ לארץ שאין הקדושה גדולה כל כך, אין ביכולת להיות נקשר עוד עד שנצרך להיות עוד יום אחד יום טוב ואז הוא ביכולת להיות אסרו חג.

למה אמרו ישראל שירה דוקא אחר שראו ניסי ים סוף והלא היה להם מקודם הרבה ניסים, בעשר מכות שהביא הקב"ה על המצרים במצרים. אכן הניסים במצרים היו רגילות לישראל, בנגוף ורפוא, בכל עת שהיה נגוף למצרים, היה רפוא לישראל, על ידי זה היה נראה להם ניסי מצרים כדרך הטבע, ולא נתגלה עוד הנס להם כמו בים סוף, לכן אמרו שירה אחר ניסי ים סוף.

אסרו חג. נאמר (תהלים קיח, כז), אסרו חג בעבותים. משל למה הדבר דומה, לחייט האוחז בחוט ותופר בגד, אם החוט

פרשת מצורע

שחברו דיבר עליו סרה ולכן מספר לו, ומדת אהרן הכהן ע"ה היה להיפך, לרדוף שלום אפילו בין שני שונאים, במה שסיפר מאחד על חברו דברים שלא אמר אותם מעולם, ועל

זאת תהיה תורת המצורע וגו'. ענין טהרת המצורע על ידי הכהן, דהנה צרעת בא על עוון לשון הרע, זה המדבר לשון הרע אומר אמת, שאינו יכול לסבול מה ששמע